Statsforvalteren
i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus

Vår dato: 11.07.2024
Vår ref: 2024/23413
Deres dato: 05.06.2024
Deres ref: 0/0

COWI AS
Postboks 6412 Etterstad
0605 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Brede Kihle, 32266865

Ringerike - Innspill til varsel om oppstart av detaljregulering for Hovsmarka skiløyper

Vi viser til deres oversendelse av 5. juni 2024.

Bakgrunn

Det fremgår av varselet at formålet med planarbeidet er å legge til rette for etablering av et rulleskianlegg med sju asfalterte sløyfer, i all hovedsak på eksisterende traseer i nordre del av Hovsmarka. Det er ønske om at sløyfene skal ha en standard slik at de kan benyttes av alle brukergrupper som er definert i veilederen for rulleskiløyper utgitt av Kulturdepartementet i 2016.

Det aktuelle området på 342 daa består av et grøntområde med mye skog og eksisterende rulleskitraseer. Deler av traseene er i dag asfaltert. I gjeldende kommuneplan er området i hovedsak avsatt til friområde, men deler av området er også avsatt til næring og offentlig/privat tjenesteyting. Dette er fulgt opp i reguleringsplanen som gjelder for området.

Det viktigste arealformålet i planen vil være grønnstruktur, veg, og bebyggelse og anlegg, sistnevnte med underformålene skianlegg og skiløypetrasé. Eksisterende bebyggelse innenfor planområdet skal beholdes. Det planlagte tiltaket skal ikke gå bekostning av eksisterende aktivitet i nordre del av planområdet.

Det er vurdert at planarbeidet ikke medfører krav om konsekvensutredning. Det argumenteres blant annet med at virkningene av planen ikke er av en slik karakter at det vil gi vesentlige negative virkninger for miljø og samfunn.

Statsforvalterens rolle

Vi skal bidra til at planer ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, barn og unges interesser, samfunnssikkerhet og gravplasser. Statsforvalteren skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Kommunen er planmyndighet og har

ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

Statsforvalterens innspill

Ut fra et helseperspektiv mener vi det er positivt at det skal legges til rette for idrett i området og at det skal videreutvikles det som allerede er etablert i området. Med utgangspunkt i at det er mange brukere av området i dag, blir det viktig med god medvirkning. Det er derfor positivt at det blant annet er lagt opp til informasjonsmøter.

Det aktuelle området ligger skjermet, slik at aktiviteten i området vil trolig ikke få store konsekvenser for boligene som ligger lenger unna. Området er likevel kartlagt som et svært viktig friluftsområde og blir blant annet brukt som et viktig nærfriluftsområde. Sammen med økt trafikk på vegnettet, er det derfor viktig at det utredes og opplyses godt om hvilke konsekvenser planforslaget har for de som bor og bruker området i dag.

Fremmede arter

Ut fra nasjonale og viktige regionale interesser vil vi først og fremst trekke frem av det er påvist fremmede arter innenfor planområdet, *kanadagullris* og *engrødtopp*. Begge disse artene er vurdert til å utgjøre en svært høy risiko (SE). Spredningsevnen og den økologiske effekten er derfor stor. Fremmede arter regnes som en av de største truslene mot naturmangfoldet, både i Norge og på verdensbasis. Naturmangfoldlovens kapittel IV og forskrift om fremmede organismer utdyper den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6.

Det blir derfor viktig å sørge for at denne planten blir fjernet fra området der det er mulig og at det unngås videre spredning i forbindelse med terrengarbeid i området. Flytting av løsmasser er en av de hyppigste årsakene til spredning av fremmede organismer. Vi minner om forskrift om fremmede organismer § 24:

> *«Før flytting av løsmasser eller andre masser som kan inneholde fremmede organismer, skal den ansvarlige, i rimelig utstrekning, undersøke om massene inneholder fremmede organismer som kan medføre risiko for uheldige følger for det biologiske mangfold dersom de spres, og treffe egnede tiltak for å forhindre slik risiko, slik som bruk av masser fra andre områder, tildekking, nedgraving, varmebehandling, eller levering til lovlig avfallsanlegg.»*

Vi forutsetter at det i størst mulig grad benyttes stedegne masser og at eventuelle overskuddsmasser håndteres forsvarlig.

Samfunnssikkerhet og klimatilpasning

Føringene i *Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning* tilsier at det bør benyttes naturbaserte løsninger for håndtering av overvann. Det forventes at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig i både intensitet og hyppighet, og fører til mer overvann. I klimaprofilen for Buskerud anbefales det et klimapåslag på minst 40 % på regnskyll med kortere varighet enn 3 timer.

Håndtering av overvann og bevaring av naturelementer bør ses i sammenheng slik at man kan etablere overvannsløsninger som også bidrar positivt til naturmangfold og landskap. Det er blant annet registrert noen mindre bekker i området. Vi anbefaler at eventuelt behov for kryssing av disse blir løst med bru, fremfor å legge disse i rør. Videre må kantsonen bevares, jf. vannressursloven § 11. Hvis det er helårs vannføring i disse bekkene, vil tiltak her være avhengig av tillatelse etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Det er Buskerud fylkeskommune som er myndighet for disse bekkene og som må vurdere dette.

Vi anbefaler å ta i bruk Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) kartbaserte veiledning for reguleringsplaner. Ellers vil vi vise til relevante veiledere utgitt av NVE. Områder med sårbarhet og risiko må identifiseres i plankart og sikres gjennom bestemmelser i planen i tråd med ovennevnte føringer. Vi anbefaler DSB sin veileder *Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging* for utarbeidelse av ROS-analysen.

Følgende statlige planretningslinjer ser ut til å være relevante føringer for planarbeidet:

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (2018).
- Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen (1995).

Ellers viser vi til Statsforvalterens forventninger til kommunal arealplanlegging for 2024 og til overordnede føringer for kommunal planlegging innenfor Statsforvalterens ansvarsområde. Vi anbefaler nettsidene www.planlegging.no og Miljøstatus.

Vi vil komme tilbake til saken når planen er på offentlig ettersyn, og vurdere om de nasjonale og regionale hensynene er fulgt opp.

Med hilsen

Carl Henrik Jensen
fagleder
Klima- og miljøvernavdelingen

Brede Kihle
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Buskerud fylkeskommune	Postboks 3563	3007	DRAMMEN
Ringerike kommune	Postboks 123 Sentrum	3502	HØNEFOSS
Statens Vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER

BUSKERUD
FYLKESKOMMUNE

COWI AS
Postboks 6412 Etterstad
0605 OSLO

Vår ref.: 2024/13663-6 Deres ref.: Dato: 17.07.2024

Ringerike kommune - Reguleringsplan 514 - Hovsmarka skiløyper - Detaljregulering - Varsel om planoppstart - Uttalelse

Vi viser til brev av 5. juni om varsel om oppstart av detaljregulering 514 – Hovsmarka skiløyper.

Tiltaket er vurdert ut fra fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet, forvalter av fylkesvei, fagmyndighet for kulturminnevern og prosessmyndighet etter vannforskriften. Buskerud fylkeskommune har følgende merknader til varselet:

Kort om planarbeidet

Planområdet omfatter et område som utgjør ca. 342 dekar ved Hovsmarka i Ringerike. Som det går frem av oversendelsen består store deler av planområdet av: «… skog og eksisterende rulleskitraseer. Deler av traseene er i dag asfaltert. Nord i planområdet ligger Tyrimyrveien, et skiskytteranlegg med skytebane og rulleskitrase, RC-klubb og brukshundklubb.»

Området er i gjeldende kommuneplanens arealdel avsatt til friområde, dels også næringsformål. Deler av området har hensynssone H370 og hensynssone H410. Området omfattes videre av blant annet områderegulering 381 – Treklyngen. I områderegulerings-planen er det bl.a. stilt rekkefølgekrav om at: «Før tilrettelegging for næringsutvikling innenfor planområdet skal det utarbeides en plan for Hovsmarka sør. Denne skal så langt som mulig søke å erstatte eksisterende løyper, anlegg og friluftsbruk som blir berørt av næringsutviklingen i denne områdereguleringen. Planen skal tilfredsstille gjeldende krav til skiskytteranlegg med framkommelighet for funksjonshemmede og godkjennes av Ringerike kommunestyre.» Det er satt i gang arbeid med detaljregulering nord for planområdet for biodrivstoffanlegg som berører eksisterende løypenett for rulleski. I forbindelse med dette planarbeidet ble det vurdert at tilrettelegging for løyper iht. rekkefølgekravet skulle løses i egen planprosess.

Slik det går frem av oversendelsen er formålet med planarbeidet for reguleringsplan 514 – Hovsmarka skiløyper å legge til rette for: «…et rulleskianlegg med sju asfalterte sløyfer, i all hovedsak på eksisterende traseer. Sløyfene skal være av en slik standard at de kan benyttes av alle bruksgrupper som er definert i veilederen Rulleskiløyper utgitt av Kulturdepartementet

PLAN plan og miljø
Postadresse: Postboks 3563, 3007 DRAMMEN
Besøksadresse: Hauges gate 89, 3019 Drammen
Telefon: 32 80 85 00
E-post: post@bfk.no
Internett: www.bfk.no
Org.nr.: 930580260

i 2016.» Videre går det frem at eksisterende bebyggelse innenfor planområdet skal ivaretas, at det skal sikres beredskapsvei gjennom planområdet og frem til nytt biodrivstoffanlegg som planlegges nord for området samt at eksisterende driftsvei til vanntårn vest for området skal ivaretas.

Planarbeidet er vurdert å ikke utløse krav om konsekvensutredning. Det skal som en del av planarbeidet utredes: «påvirkning på landskapsbildet og grønnstruktur, naturmangfold, friluftsliv, geotekniske vurderinger, skogbruk, trafikk, støy og forurensning knyttet til grunn, vann og lys.»

Merknader

Planfaglige merknader:

Vi viser til Regional plan for areal og transport i Buskerud som en viktig føring for planarbeidet. Her er det gitt prinsipper for bruk og vern av areal, god stedsutvikling med mer. Videre viser vi til Meld. St. 18 (2015–2016) Friluftsliv — Natur som kilde til helse og livskvalitet, hvor det bl.a. legges vekt på å ivareta by- og tettstedsnære skogsområder, og ulike opplevelseskvaliteter innenfor markaområder. Vi viser også til Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 som legger vekt på hensynet til friluftsliv.

Vi ser det som positivt at påvirkning på landskapsbildet og grønnstruktur, friluftsliv og støy inngår i utredningene i planarbeidet.

Som det går frem av kommunens friluftslivskartlegging, er Hovsmarka kartlagt som et svært viktig friluftslivsområde, med bruk hele året til ulike aktiviteter som tur og trening. Videre går det frem av planinitiativet: «Skiskyttere, langrennsløpere, hundeklubb, O-lag og bueskyttere har organiserte aktiviteter i Hovsmarka. I tillegg brukes området mye til turgåing, skigåing, jogging mm.». Oppgradering/tilrettelegging for rulleskianlegg kan være positivt for noen typer bruk av marka. Det er viktig at det i planarbeidet vurderes virkning for ulike brukergrupper/typer bruk av marka, og hvordan ulik bruk av og viktige opplevelseskvaliteter i markaområdet kan ivaretas gjennom planforslaget. Vi viser til rekkefølgekravet i områdereguleringen hvor det er lagt vekt på at planen for Hovsmarka sør skal ivareta funksjonen til eksisterende løyper, anlegg og friluftsbruk som blir berørt av næringsutviklingen som områdereguleringen legger opp til. Vi viser også til at området primært er avsatt til friområde i gjeldende kommuneplanens arealdel, som jf. veilederen til kommuneplanens arealdel er «… grønne arealer som forutsettes ervervet, eiet og opparbeidet til allmenn bruk og opphold». Når det gjelder støyutredningen viser vi til anbefalingene i støyretningslinje T-1442/2021 knyttet til støyende virksomhet og stille områder, som vi anbefaler at legges til grunn. For å synliggjøre påvirkning på landskapsbildet kan det være hensiktsmessig at det utarbeidet visualiseringer av tiltakene som planforslaget åpner for, i form av eksempelvis snitt/landskapsprofil, illustrasjoner av tiltak i form av fotomontasje eller lignende. Vi viser ellers til den regionale planens prinsipper for bruk og vern av areal som vi anbefaler at legges til grunn, bl.a. mht. å ivareta bekkedrag med tilhørende strandsone og naturverdier.

Ut fra de mange brukerinteressene i området er det ellers positivt at det legges til rette for medvirkning utover lovens minstekrav, med bl.a. informasjonsmøte og workshop.

Naturfare:

Området ligger under marin grense, jf. NVE temakart.

Arealplanlegging som tar hensyn til flom- og skredfare er det viktigste virkemidlet for å forebygge tap og skader fra disse naturfarene. Kommunen har et generelt ansvar for å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet. Plan- og bygningsloven pålegger kommunen å forebygge risiko gjennom sin rolle som kommunal planmyndighet. Planprosesser og vedtaksgrunnlag skal bygge på et oppdatert kunnskapsgrunnlag om klimaendringer og tidligere uønskte naturhendinger.

Flom og overvann

Alt overvann skal fortrinnsvis tas hånd om åpent og lokalt på egen eiendom gjennom infiltrasjon i, utslipp til resipient, eller på annen måte utnyttes som ressurs. Flere åpne grøntareal og færre tette flater er viktig prinsipp. Vannets naturlige kretsløp skal opprettholdes og naturens selvrensingsevne utnyttes. Overvannshåndtering skal ha fokus tidlig i planleggingen av arealutnyttelsen av et område. Det må planlegges for overvannshåndteringen i den fremtidige situasjonen og i anleggsfasen. Rett dimensjonering ut fra klimafaktor, beregning av arealavrenning og infiltrasjon samt fordrøyning er viktig momenter i arealplanplanarbeid. Der det er nødvendig, må det fastsettes hensynssone flom med bestemmelser som ivaretar sikkerheten i samsvar med byggteknisk forskrift (TEK 17).

Skredfare

Utbygging må i størst mulig grad styres utenom fareområder. Der dette ikke er praktisk mulig, må det fastsettes hensynssoner med bestemmelser som ivaretar sikkerheten i samsvar med sikkerhetskravene i byggteknisk forskrift (TEK17).

ROS-analyse

Private planleggere og kommunene må utrede flom- og skredfare som en del av ROS-analysen, og innhente sakkyndig bistand når det er nødvendig. NVEs retningslinjer "Flaum- og skredfare i arealplanar" og «Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar» beskriver hvordan dette bør gjøres. Kommunene har ansvaret for at farene er kartlagt, vurdert og tatt tilstrekkelig hensyn til når planer vedtas.

Vannmiljø:

Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022-2027, med tilhørende planretningslinjer, legger føringer for forvaltningen av vannet vårt. Vannet er delt inn i vannforekomster med konkrete miljømål fastsatt i vannforvaltningsplanen, i tråd med Vannforskriftens §§ 4-7. Det generelle målet er at alle vannforekomstene minst skal ha god økologisk og kjemisk tilstand, at dagens tilstand ikke skal forringes og, dersom tilstanden er dårligere enn god tilstand, skal det gjøres tiltak for å forbedre tilstanden.
Alle planområder håndterer vann som drenerer til bekker, vassdrag og sjø. Eksisterende vannveier i området bør undersøkes og det må sikres at planleggingen bidrar til måloppnåelse i samsvar med den regionale vannforvaltningsplanen.

Planarbeidet må utrede hvilken effekt planen vil ha på miljøtilstanden i berørte vannforekomster, og om det vil ha konsekvenser for oppnåelsen av miljømålene. Dersom planforslaget vil kunne påvirke måloppnåelsen må det gjøres en egen vurdering etter vannforskriftens § 12 om ny aktivitet eller nye inngrep.

Dersom det skal gjøres fysiske inngrep i vassdrag, og tiltaket ikke er konsesjonspliktig etter vannressursloven, må tiltaket vurderes etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Forskriften gjelder uavhengig av plan- og bygningsloven, og planprosessen. Fylkeskommunen er myndighet for vassdragstrekninger uten laks, sjøørret og/eller kreps. Mer informasjon og søknadsskjema finnes på www.bfk.no.

Samferdsel:

Planområdet berører ikke fylkesveg direkte, men vil ha mulig adkomst via fv. 290, Hønengata.

Det vises til rekkefølge bestemmelsene for områdereguleringen Treklyngen, vedtatt 28.08.2014, der hvor det skal gjøres tiltak for Hovsveien hvis virksomhetens trafikk skal benytte veien. Planbeskrivelsen opplyser om at initiativtaker samt kommunen har blitt enig om at adkomst via E16 skal sikres via egen regulering.

Hovsveien ledes ut i et kryss med fv. 290, som har en ÅDT på 14 000 hvorav 7 % andel er lange kjøretøy. Planforslaget har potensiale til å generere mye trafikk på offentlig vegnett. Hvis Hovsveien skal benyttes som adkomst til området, dette gjelder både som hoved og som sekundær adkomstvei, må det utarbeides en trafikkvurdering av adkomst fra fylkesvegen, der hvor blant annet kapasiteten i krysset med fylkesvegen vurderes. Videre bør vurderingen omfatte alle trafikantgrupper og må synliggjøre de trafikkmessige virkningene av planen. Forholdet til dagens/fremtidig trafikksituasjon, trafikkavvikling, kollektivtrafikk og trafikksikkerhet for myke trafikanter (herunder trygg skoleveg).

Arkeologiske kulturminner:

Det er ikke kjent automatisk fredete kulturminner innenfor varslet planområde. Det er kjent et høyt antall kulturminner i det nære området rundt, i hovedsak utmarkskulturminner som kullgroper og fangstanlegg fra jernalder/middelalder. De topografiske forhold tilsier at det er potensial for å gjøre funn av automatisk fredete kulturminner i planområdet. Det vil derfor være behov for å gjennomføre en arkeologisk registrering. Det er først og fremst utmarkskulturminner som vi forventer å finne. Høydedatakart, Lidar, viser at det på enkelte steder innenfor planområdet befinner seg groper som kan være automatisk fredete kulturminner som kullgroper eller fangstgroper. Dette må bekreftes eller avkreftes i felt. Overflatesøk er å gå systematisk gjennom planområdet og se etter automatisk fredete kulturminner som er synlige på overflaten. For å bekrefte strukturer som kulturminner eller for å ta ut dateringsmateriale kan det bli torvet av manuelt med spade. Alle automatisk fredete kulturminner vil bli målt inn av fylkeskommunen og innlagt i Riksantikvarens kulturminnedatabase. Den arkeologiske registreringen vil bli sammenfattet i en rapport.

Kravet om arkeologisk registrering er hjemlet i kulturminneloven § 9. Utgifter til slik granskning må dekkes av tiltakshaver jr. kulturminnelovens § 10. Den nordvestre halvdelen av varslet planområde er registrert tidligere. Undersøkelsesplikten etter § 9 er her oppfylt, og det vil ikke bli registrert på nytt. På bakgrunn av det tilsendte materialet er omfanget av det arkeologiske feltarbeidet anslått til inntil fire dagsverk i felt og inntil fire dagsverk til for- og etterarbeid. De totale registreringskostnadene er stipulert til inntil kr 84 112,-. Budsjettet er utarbeidet i henhold til Riksantikvarens retningslinjer for budsjettering og gjennomføring av arkeologiske registreringer. Dersom arbeidet tar kortere tid og/eller det sendes inn færre dateringsprøver enn beregnet, vil kostnaden selvsagt bli redusert.

Fylkeskommunens beslutning om omfanget av undersøkelsene er ikke et enkeltvedtak, og kan dermed ikke påklages. Tiltakshaver kan likevel be Riksantikvaren vurdere rimeligheten i omfanget av undersøkelsene.

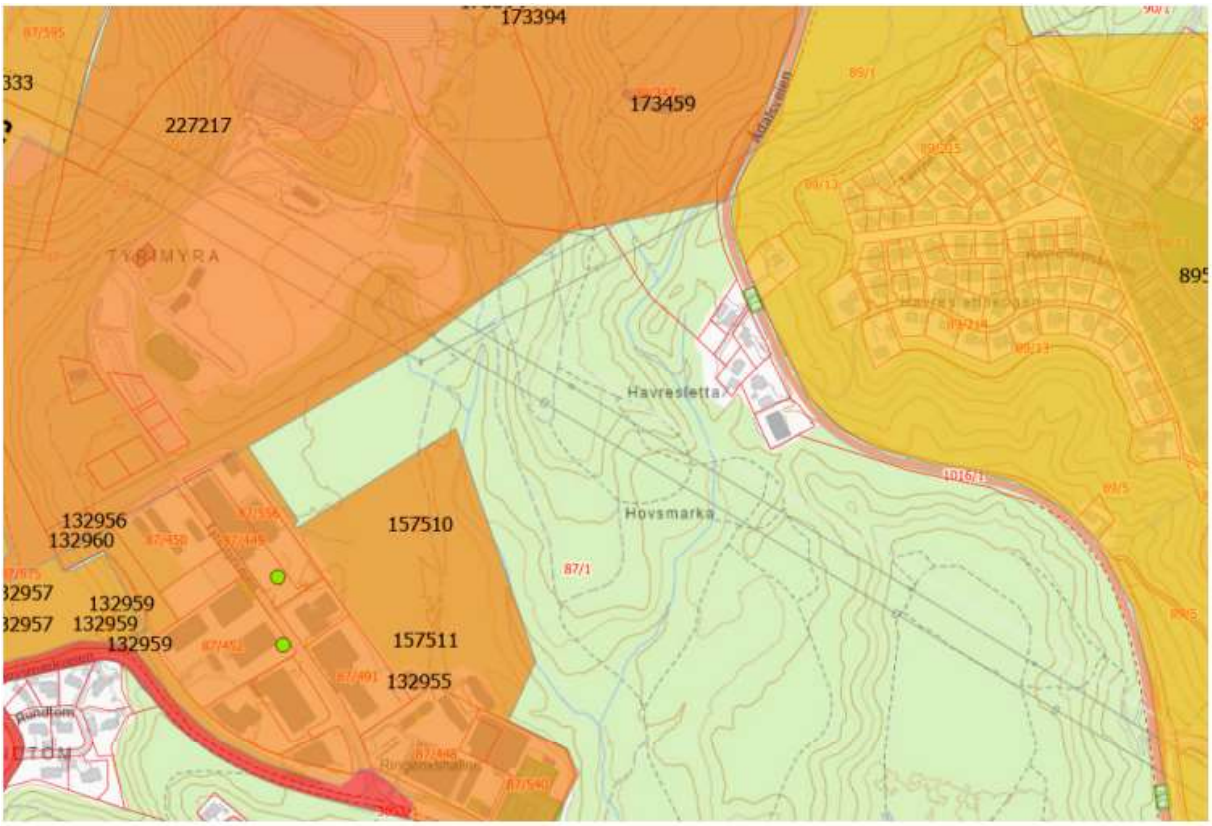

Figur 1: Kartutsnitt med tidligere registrert areal i oransje. Kjente kulturminner med ID-nr. fra Riksantikvarens kulturminnedatabase i kartet.

Bestilling av arkeologisk registrering

Vi ber om at vedlagte kostnadsoverslag på inntil kr. 84 112,- (2024 priser og satser) vurderes av tiltakshaver, og at eventuell aksept returneres skriftlig. Vi kan ikke sette i gang arkeologisk registrering før vi har mottatt skriftlig aksept til e-post: post@bfk.no

E-posten merkes med vårt saksnummer 2024/13663. Det skal også opplyses om fakturaadresse. Registreringer kan bare foretas når bakken er snø- og telefri. Da det er stor pågang, spesielt på høsten, må bestilling gjøres i god tid for å sikre fremdriften i planarbeidet.

Avklaring av forholdet til kulturminner bør gjøres tidligst mulig i planprosessen. Hvis registreringen først gjennomføres ved offentlig ettersyn, kan dette medføre behov for forlenget høringsfrist. Kommunen er ansvarlig for at forholdet til automatisk fredete kulturminner er avklart før planen vedtas.

Nyere tids kulturminner:

Innenfor planavgrensningen krysser høyspentlinjen som går fra Hol – Oslo. Kraftledningen er statlig listeført i NVEs landsverneplan (https://publikasjoner.nve.no/rapport/2010/rapport2010_17.pdf) og er et verdifullt teknisk-industrielt kulturminne fra norsk kraftproduksjon. Ledningen går fra Hol i Hallingdal til Sogn i Oslo, og står igjen som en milepæl innen den tekniske utviklingen av ledningsbygging i Norge. Den var et viktig bidrag til Oslos strømforsyning like etter krigen. Anlegget var driftsklart i 1949, og var da den ble satt i drift både den lengste og den med høyest spenning i landet. Spenningsnivået på 220 kV var ikke tidligere tatt i bruk her til lands, det var på dette tidspunktet forholdsvis også uvanlig ellers i Europa. Frem til Vinstraledningen ble satt i drift i 1953 var Hol–Oslo den lengste kraftoverføringsledningen i landet. Stålmastene ble konstruert og levert av Bethlem Steel i USA. Mastetypen finnes på enkelte andre ledninger bygget av Oslo Lysverker, men er ellers uvanlig her til lands. Det står også enkelte betongmaster på ledningen. Disse ble bygget på prøve under okkupasjonstiden og er derfor, i norsk sammenheng, svært spesielle.

Vennlig hilsen

Christina Ilmork Martinsen
Rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Saksbehandler plan: Christina Martinsen
Saksbehandler samferdsel: Eline Bakken Hekland
Saksbehandler arkeologi: Håvard Hoftun
Saksbehandler nyere tids kulturminner: Janne Celia Seim
Vedlegg
1 Budsjett

Kopi til:

RINGERIKE KOMMUNE
STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS
STATENS VEGVESEN

COWI AS
Postboks 6412 Etterstad
0605 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2024/125346
Dato: 08.07.2024
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Mattilsynet

UTTALELSE TIL VARSEL OM PLANOPPSTART - DETALJREGULERINGSPLAN FOR 514 HOVSMARKA SKILØYPER - RINGERIKE KOMMUNE

Viser til varsel om oppstart av planarbeid datert 05.06.2024, 514 Hovsmarka skiløyper, med tilhørende saksdokumenter.

Mattilsynet er høringsinstans i plansaker og skal bidra til at arealplaner ivaretar nasjonale og regionale interesser innenfor områdene drikkevann, plantehelse, fiskehelse/fiskevelferd og dyrehelse/dyrevelferd.

Av saksdokumentene fremgår det at hensikten med planen er å legge til rette for etablering av et rulleskianlegg med sju asfalterte sløyfer, i all hovedsak på eksisterende traseer i nordre del av Hovsmarka i Ringerike kommune.

Vi kan ikke se at tiltaket i særlig grad berører våre forvaltningsområder, og har i denne omgang ingen merknader til planen.

Vi ønsker å holdes orientert i den videre planprosessen.

Med hilsen

Astri Ham
avdelingssjef

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.

Kopi til

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Avdeling Nordre Buskerud, Hadeland og Valdres

Saksbehandler: Anita Klemensdottir
Tlf: 22400000
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

TREKLYNGEN INDUSTRIPARK AS	Postboks 500 Sentrum	3504	HØNEFOSS
Ringerike kommune	Postboks 123 Sentrum	3502	HØNEFOSS
Statsforvalteren i Oslo og Viken	Postboks 325	1502	MOSS

NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat

COWI AS
Postboks 6412 Etterstad
0605 OSLO

Vår dato: 20.06.2024
Vår ref.: 202410448-2 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.: 204/33168

Saksbehandler: Finn Herje/ 22959919/fhe@nve.no

NVEs uttalelse til varsel om oppstart - Detaljreguleringsplan for Hovsmarka skiløyper - Planid 514 - Ringerike kommune

Vi viser til brev datert 05.06.2024.

Formålet med planarbeidet er ifølge de tilsendte plandokumentene å legge til rette for etablering av et rulleskianlegg med sju asfalterte sløyfer i all hovedsak på eksisterende traseer i nordre del av Hovsmarka.

Om NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVEs konkrete innspill
Vi har gjennomgått oppstartsmøtereferatet fra møtet ang. saken den 16.04.2024. Dette er grundig og godt. Vi anser at en ved god oppfølging av temaene fra møtet vil ivareta de interessene som berører våre saksområder på en god måte.

<u>Allmenne interesser i vassdrag</u>

Det har, ikke minst den senere tid, vært mye debatt vedr. tap av naturmangfold herunder oppsplitting, nedbygging og fragmentering av naturområder. Det er derfor positivt at en, etter det vi kan se, i all hovedsak ønsker å benytte seg av arealer som allerede er helt eller delvis nedbygd eller omformet i form av allerede etablerte skiløypetraseer, skogsbilveger o.l. NVE er i utgangspunktet negative til etablering av nye anlegg som innebærer større grad av nærføring til vassdrag, utfyllinger, drenering eller utfylling i bekker, elver, vann,

raviner og/eller bekkedaler. Denne type tiltak kan medføre krav om konsesjon iht. vannressurslovens bestemmelser og/eller innsigelse fra vår side dersom de negative konsekvensene av tiltaket for de allmenne interessene i vassdraget framstår som betydelige og/eller uakseptable.

Naturfare

Etter vårt syn vil denne type tiltak i utgangspunktet være å anse som K1, F1, S1-tiltak iht. TEK17 kap. 7, og vi forutsetter at forholdet til naturfare som minimum oppfyller sikkerhetskravene i TEK/pbl og at dere benytter våre veiledere om sikkerhet mot kvikkleireskred, skred i bratt terreng, flom og overvann i det videre arbeidet. Vi minner også om at avklaringene av reell naturfare må skje gjennom planarbeidet og ikke utsettes til byggesak, jf. KMDs (nå KDD) rundskriv H-5/18 Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling.

Generelle råd

For å få en fullstendig oversikt over hvordan dere kan ta hensyn til våre tema i reguleringsplanen anbefaler vi dere å bruke våre internettsider for arealplanlegging. Her er informasjonen og veiledningen lagt opp etter plannivå. Vi vil særlig vise til Kartbasert veileder for reguleringsplan. Veilederen leder dere gjennom alle våre fagområde, og gir dere verktøy og innspill til planarbeidet. Den som utarbeider planen, har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet.

NVEs oppfølging av planarbeidet

Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle relevante fagutredninger innen NVEs saksområder må være vedlagt planer som sendes på høring til NVE. Vi ber om at alle plandokument blir sendt elektronisk til NVE.

NVE prioriterer å gi innspill og uttalelser til reguleringsplaner der det bes om faglig bistand til konkrete problemstillinger. Etter en faglig prioritering gir vi bistand til de kommunene som har størst behov.

Ta gjerne kontakt på e-post eller telefon til oss dersom dere har spørsmål vedr. saken.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Finn Herje
Senioringeniør

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:
COWI AS

Kopimottakere:
RINGERIKE KOMMUNE

Statnett

Besøksadresse
Nydalen allé 33, 0484 Oslo

Postadresse
PB 4904 Nydalen, 0423 Oslo

Foretaksregister
NO 962 986 633 MVA

T +47 23 90 30 00
F +47 23 90 30 01

W statnett.no
E firmapost@statnett.no

COWI AS
Postboks 6412 Etterstad
0605 OSLO

Saksbehandler: Johannes Dahl Sundal
Saksbehandlers tlf.: 97068155
Deres ref.: 2024/33168
Vår ref.: 2024/1612-2

07.08.2024

Høringsuttalelse - Reguleringsplanarbeid - Detaljregulering - 514 Hovsmarka skiløyper - Ringerike kommune

Statnett viser til varsel datert 05.06.2024 med melding om varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid

Statnett har særskilt anleggskonsesjon etter energiloven for transmisjonsnettanlegg i Ringerike kommune. Dette innebærer at Statnett eier og drifter følgende anlegg i området.

- 300 kV Nesbyen - Sogn
- 300 kV Hemsil 2 - Sogn

Vedlagt er et oversiktskart over våre anlegg.

På denne bakgrunn gjør vi oppmerksom på at det innenfor planområdet må tas hensyn til de anlegg som er nødvendig for Statnett å drifte. Statnett har følgende merknader.

Felles for elektriske anlegg - inntegning i plankart

Planområdet berøres av eksisterende 300 kV Nesbyen – Sogn og 300 kV Hemsil 2 – Sogn transmisjonsnettledninger. Transmisjonsnettledningene er bygget og drives i medhold av særskilt anleggskonsesjon gitt av Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE), jf energilovens § 3-1 første ledd.

Anlegg bygget i medhold av anleggskonsesjon er i all hovedsak unntatt fra Plan- og bygningslovens regler, og for slike anlegg kan det derfor ikke vedtas planbestemmelser eller vilkår som del av reguleringsplan for andre tema. Utgangspunktet er derfor at slike transmisjonsnettledninger og transformatorstasjoner i en reguleringsplan ikke skal inntegnes som ett planformål, men innarbeides i plankartet som hensynssone med SOSI-kode H740 (båndlegging etter Energiloven) og tilhørende reguleringsbestemmelser (pbl §§ 11-8 d) /12-6).

Statnett ber om at følgende reguleringsbestemmelse knyttet opp mot hensynssonen for transmisjonsnettanleggene:

> *Det er ikke tillatt med ny bebyggelse innenfor henynssonen og alle tiltak i terrenget og anleggsarbeid innenfor hensynssonen skal på forhånd avklares med ledningseier.*

Hensynssonen bør være identisk med ledningsanleggets byggeforbudsbelte. Byggeforbudsbelte langs denne transmisjonsnettledningen er totalt 37,5 meter, 18,75 meter målt horisontalt til hver side fra senter av ledningen.

Det må ikke iverksettes tiltak som medfører forringelse av adkomst til Statnetts anlegg. Det må heller ikke gjøres inngripen i terrenget som medfører endring av overdekningen over kabler eller oppfylling av terrenget som medfører redusert høyde opp til luftledningsanlegg.

Det bemerkes også at det foreligger kjøretrase som Statnett benytter drift og vedlikehold av anlegg og ledninger. Vedlagt er et oversiktsbilde over kjøretraseene.

For bruk av anlegget på vinterstid kan det være fare for ising på ledningen som kan medføre nedfall av is. ROS-analysen må inkludere dette temaet.

Anleggsarbeid nært høyspentanlegg – 30 meters varslingsgrense

Anleggsarbeid nært spenningssatte anlegg må skje på en måte som ikke gir fare for Statnetts ledninger eller skade på personell, maskiner og utstyr. I tillegg til byggeforbudsbeltet er det en varslingsavstand på 30 meter det fra ytterste strømførende fase på ledningen.

Statnett som ledningseier skal derfor kontaktes minst 6 uker før planlagt oppstart av arbeid med anleggsmaskiner i en horisontal avstand nærmere enn 30 meter fra ytterste strømførende line. Det samme gjelder dersom det skal gjennomføres sprengningsarbeider eller gravearbeider mv som kan gi risiko for å påføre overføringsanlegget skade eller gi skade på tiltakshaver eller utstyr. Det vil da være nødvendig med befaring og nærmere avtale om aktuelle sikkerhetstiltak.

Vi viser ellers til veiledning på Statnett sin hjemmeside

https://www.statnett.no/om-statnett/vart-hms-arbeid/arbeid-nar-hoyspentanlegg/

samt publikasjonen "Anleggsmaskiner og elektriske anlegg" som finnes der.

Statnett ber om at den sistnevnte publikasjonen følger det videre planarbeidet da denne illustrerer grunnlaget for vårt HMS-arbeid ved ledninger som er spenningssatt.

Når det gjelder ROS-analyse ber vi om at denne gjennomføres med hensyn til transmisjonsnettet som kritisk infrastruktur både med hensyn til ferdig bygget anlegg og med hensyn til anleggsgjennomføring.

Statnett ber om å være høringspart i det videre planarbeidet.

Med vennlig hilsen

Rune Garberg
Grunn- og rettighetserverv

Johannes Dahl Sundal
Grunn- og rettighetserverv

Vedlegg

- Kartutsnitt av våre anlegg i Ringerike kommune

Oversiktskart: transmisjonsnettet i gitt området i Ringerike Kommune

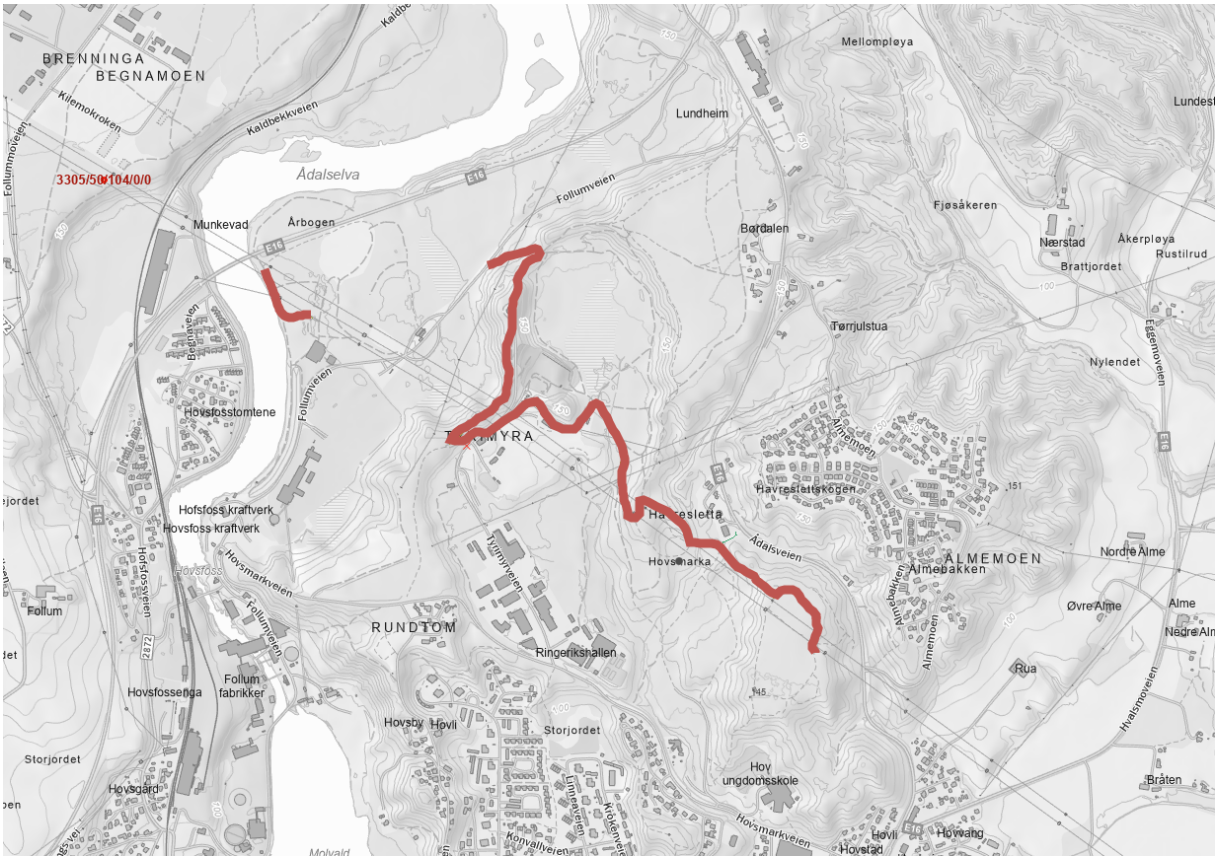

Oversiktskart: kjøretrase for Nesbyen – Sogn og Hemsil 2 – Sogn på planområdet

FW: 514 Hovsmarka skiløyper

Karianne Rydstrøm <kary@cowi.com>
Thu 6/20/2024 12:08 PM
To:Sabina Sefo <sasf@cowi.com>

Får du arkivert denne også?

-----Original Message-----
From: Anne-Grete Brodahl Øvrelid <annegretebrodahlovrelid@gmail.com>
Sent: Thursday, June 20, 2024 12:00 PM
To: Karianne Rydstrøm <kary@cowi.com>
Cc: postmottak@ringerike.kommune.no
Subject: 514 Hovsmarka skiløyper

[You don't often get email from annegretebrodahlovrelid@gmail.com. Learn why this is important at https://aka.ms/LearnAboutSenderIdentification]

Hei.

Noen punkter det er viktig å ta med i betraktning angående nye sløyfer og fabrikk:

Det er hundetrening på Tyrimyra. Hønefoss og omegn brukshundklubb har ca 600 medlemmer, hvorav noen konkurrerer på høyt nivå. Vi har blant annet en ung jente på 16 som deltar i NM, og er juniorNM-mester i rally-lydighet. På Tyrimyra er det aktivitet fra hundeklubben så og si hver ettermiddag året gjennom. Klubben holder kurs for hunde-eiere til en rimelig pris, og flere ganger i uka gjennomføres det fellestreninger som ikke koster noe. Klubben driver på denne måten gratis opplæring av nye hundeeiere, noe som gavner samfunnet ellers også. Da får vi et hundehold som er bra for alle parter.

I tillegg er området et rekreasjonsområdet og et friluftsområde som blir mye brukt av byens innbyggere. Dette må også ivaretas når nye sløyfer skal anlegges. Skogen bør ivaretas så langt det lar seg gjøre. Det er positivt med nye sløyfer som kan brukes av alle, bare hensynene til de som allerede drifter der oppe, også tas vare på.

Vennlig hilsen
Anne-Grete Brodahl Øvrelid

Hønefoss, 15.07.2024

Fra landskapsarkitekt Ingrid Strande, Haldenveien 41, 3515 Hønefoss

Til Cowi v Karianne Rydstrøm, epost: kary@cowi.com

kopi til:
Ringerike kommune, postmottak@ringerike.kommune.no
Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, epost: sfospost@statsforvalteren.no

Uttalelse 514 Hovsmarka skiløyper.

Viser til varsel om oppstart av planarbeid den 11.juni 2024 og til åpent møte den 19.juni om saken.

I denne uttalelsen fokuseres det på følgende:

1. Navneskiftet på planen må ikke føre til at det kun fokuserers på skiløypenettet. Friluftslivet blir også sterkt berørt av næringsutviklingen i området. Ref.: intensjoner nedfelt gjennom rekkefølgebestemmelser i områdeplanen for Treklyngen. Erstatning for friluftslivskvaliteter må være reelle.

Noe av erstatningen for tapte friluftslivskvaliteter kan bla oppnås ved å:

2. Utvide planområdet slik at det kan legges tilrette for å opparbeide funksjonelle, universelt utforma adkomster til/fra tilliggende boligområder- spesielt til/fra Haldenjordet.
3. Følge skogstandarden ved all skogshogst i Hovsmarka. Sørge for at opplevelseskvaliteter for friluftslivet ikke forringes i forbindelse med skogbruksaktivitet
4. I planen foreslås at noen av de eksisterende trivelige skogstiene i området omgjøres til asfalterte rulleskiløyper. Finn ev. andre traseér for skiløypene og/eller unngå å asfaltere alle løypene og/eller tilrettelegg for nye skogstier som erstatning for de stiene som endrer landskapskarakter.
5. Bit for bitplanlegging er ikke greit sett i forhold til å oppnå helhetlige gode løsninger. Flere reguleringsplaner som angår Hovsmarka må samordnes slik at bl.a.traseér for turstier/gang- og sykkelveger til/fra boligområdene nord og sør blir logiske og sammenhengende.

1.Vedr. navneskifte fra Hovsmarka sør til Hovsmarka skiløyper og ivaretakelse av friluftslivsinteresser

> *Det følger av rekkefølgebestemmelse 7, punkt 8 tilknyttet områdereguleringen for Treklyngen (planID 381), at det skal utarbeides en plan for Hovsmarka sør, før det gis rammetillatelse. Videre er det hjemlet at: planen skal, så langt som mulig, søke å erstatte eksisterende løyper, anlegg og friluftsbruk som blir berørt av næringsutviklingen i denne områdeplanen.*

Min understrekning

Kommentar: Planen er snevret inn i forhold til det som ble vedtatt i områdeplanen (PlanID 381).
Det er behov for en helhetsplan for HELE Hovsmarka SØR.
Hovsmarka sør omfatter mye mer enn det arealet som det er varslet planoppstart for.
Det står i rekkefølgebestemmelsene (se over) at planen skal søke å erstatte ikke bare eksisterende løyper men også anlegg og **friluftsbruk som blir berørt av næringsutviklingen.**
Det er planer for nye boligområder tett opptil Hovsmarka på flere kanter, så presset på Hovsmarka til friluftslivs- og idrettsaktivitet vil øke.
Innspill: Det må redegjøres for hvordan friluftslivsbruken skal ivaretas/ikke bli skadelidende på grunn av næringsutviklingen. Opplevelsesverdi er viktige i så måte.

2.Vedr. Planens avgrensing.

På det åpne møtet den 19. juni ble det presisert fra tiltakshaver at planavgrensingen ikke er endelig.

Innspill:
Planen bør også omfatte tilførselsadkomster for myke trafikanter (gående, syklende, skigående, rullatorbrukere mv) fra tilliggende boligområder. På nedenstående kart er vist MED PILER der en svært viktig tilførselsadkomst må tas med i planen. Å innlemme dette kommunale arealet og prosjektere og bygge en tursti/gangveg her vil være et viktig tiltak i forhold til å kunne erstatte noe av de friluftslivskvalitetene som går tapt.

Fig.1: Kart fra Norgeskart. Gul farge viser kommunal eiendom.Pilene antyder ca-område som må innlemmes i planen. Avgrensing må være slik at gangveg kan bygges med stignignsforhold som sikrer universell utforming.

Den bratte stien som er der idag brukes daglig av skoleelever og beboere forøvrig. Det er viktig å ta med nok areal i planavgrensingen slik at det kan opparbeides tursti/gangveg med akseptable stigningsforhold – universelt utformet.
Det finnes også andre steder der det kan være aktuelt å få opparbeidet bedre tilkomster til/fra boligområder rundt Hovsmarka.
Det minnes om at tiltakshaver argumenterte med viktigheten av at rulleskiløypene skal kunne brukes av allmennheten; unge som gamle- hele året. Det bor bla. mange eldre i boligområdene rundt Hovsmarka - som forøvrig er et svært viktig nærfriluftsområde for ca. 7000 mennesker. Bydelen vokser stadig. Viktigheten av gode adkomster til nærfriluftsområdene sier seg selv.

Vedr. Skogsdrift.

Det minnes om at skogbruket er underlagt Norsk PEFC skogstandard. Vedr. skogsdrift og friluftsliv sier regelverket bla.:

PEFC N 02:2022 Norsk PEFC Skogstandard

Kravpunkt 6. Friluftsliv

Naturopplevelse er en vesentlig del av friluftslivet. Kravpunktet skal bidra til å sikre mulighetene til ferdsel og naturopplevelse i skog.

Krav

Friluftslivsinteressene skal tillegges særlig vekt i viktige friluftslivsområder blant annet ved valg av hogstform og flatestørrelse, og ved å unngå kjøreskader på stier. Med viktige friluftslivsområder forstås områder som med hjemmel i plan- og bygningsloven er avgrenset med markagrense eller tilsvarende eller er markert med hensynssone friluftsliv, og andre tettstedsnære skogområder og utfartsområder med tilsvarende bruk eller friluftslivsverdi.

Ved skogbrukstiltak skal det legges vekt på å ivareta opplevelseskvalitetene, særlig langs stier og skiløyper. Med stier og skiløyper menes alle stier og skiløyper som er merket, som framgår av kartserien N50 eller har tilsvarende bruk eller framstår tydelige i terrenget.

Fig.2: Fra Norsk PEFC skogstandard, kravpunkt 6.

Det virker ikke som at denne standarden er lagt helt til grunn ved de siste hogster i Hovsmarka. Det er viktig at standarden følges, slik at opplevelseskvalitetene for friluftslivsbruken ivaretas. Dette må komme tydelig fram i planene for Hovsmarka.
Det ble sagt på åpent møte at HSSK ønsker at det skal hogges i en bredde på 3 m på hver side av rulleskiløypene. Om dette iverksettes, betyr det at i tillegg til selve den asfalterte løypa som vil ha varierende bredde avhengig av stigningsforhold (opptil 6 m bredde i oppoverbakker jfr. Regelverket for rulleskiløyper) så kan det bli et ca. 12 m bredt belte uten skogvegetasjon.
Hovsmarka er i utgangspunktet et lite skogsområde. Skogbildet betyr mye for opplevelseskvalitetene i området.

Vintrene 22/23 og 23/24 var det mye snø i løypetraseéne selv uten brede åpne soner langsmed løypa.

Bilder fra skiløypene i Hovsmarka vinter 2024. Standpunkt nordsida av skikytteranlegget

<u>Innspill</u>: Skogstandarden må følges. Opplevelseskvaliteter er viktige for friluftsbrukere av Hovsmarka.
Skogvegetasjon langs løypene bør opprettholdes i størst mulig grad og gjerne suppleres der det er åpent i dag.

4. Vedr. forslag til nye rulleskiløyper i eksisterende skogstier.

Foreliggende skisse til skiløypesløyfer tar ibruk eksisterende trivelige skogstier i syd. Dette medfører at noen av dagens skogstier forandres til min. 3 m brede asfaltveier.
Innspill:
Dersom dette blir realiteten, er det viktig at skogstier erstattes andre steder ev. at noen av de nye traseéne ikke asfalteres. Det må også unngås å hogge 3 m brede soner på hver side av løypene.

5. Vedr. bit for bitplanlegging.

Flere viktige reguleringsplaner for/i Hovsmarkaområdet foregår samtidig.
Innspill:
Planene må sees i sammenheng. Bl.a. bør traseér for turstier/gang- og sykkelveger til/fra boligområdene nord og sør for Hovsmarka til/fra sentrumsområder planlegges i sammenheng. Transportmønsteret forøvrig forventes også blir gjensand for plansamordning.

514 Hovsmarka ski løype

Jeg bor i sagaveien 12 og er bruker av hovsmarka daglig. Pga av at det var tilrettelagt for rulleski løype og ski anlegg valgte jeg kjøp av hus i dette området. Jeg ble skuffet over at kommunen valgte å bruke dette stedet til industriområde. Stedet er brukt som lavterskel trening for familier som ønsker å gå på ski. Samt fossekallen Il og skiskytterne. Alternativet er å kjøre til Ringkollen og det er ressurskrevende og kostbart.

Skal en lære barn å gå på ski er det lange sletter som gjelder for trening av balanse og tyngdeoverføring. Derfor egner runden opp til vanntårnet seg veldig dårlig til opplæring av barn. Skiskytterne har heller ikke lagt vekt på å kjøre opp der om vinteren. Legger med et stigningsdiagram som viser at dette er et uegnet terreng.

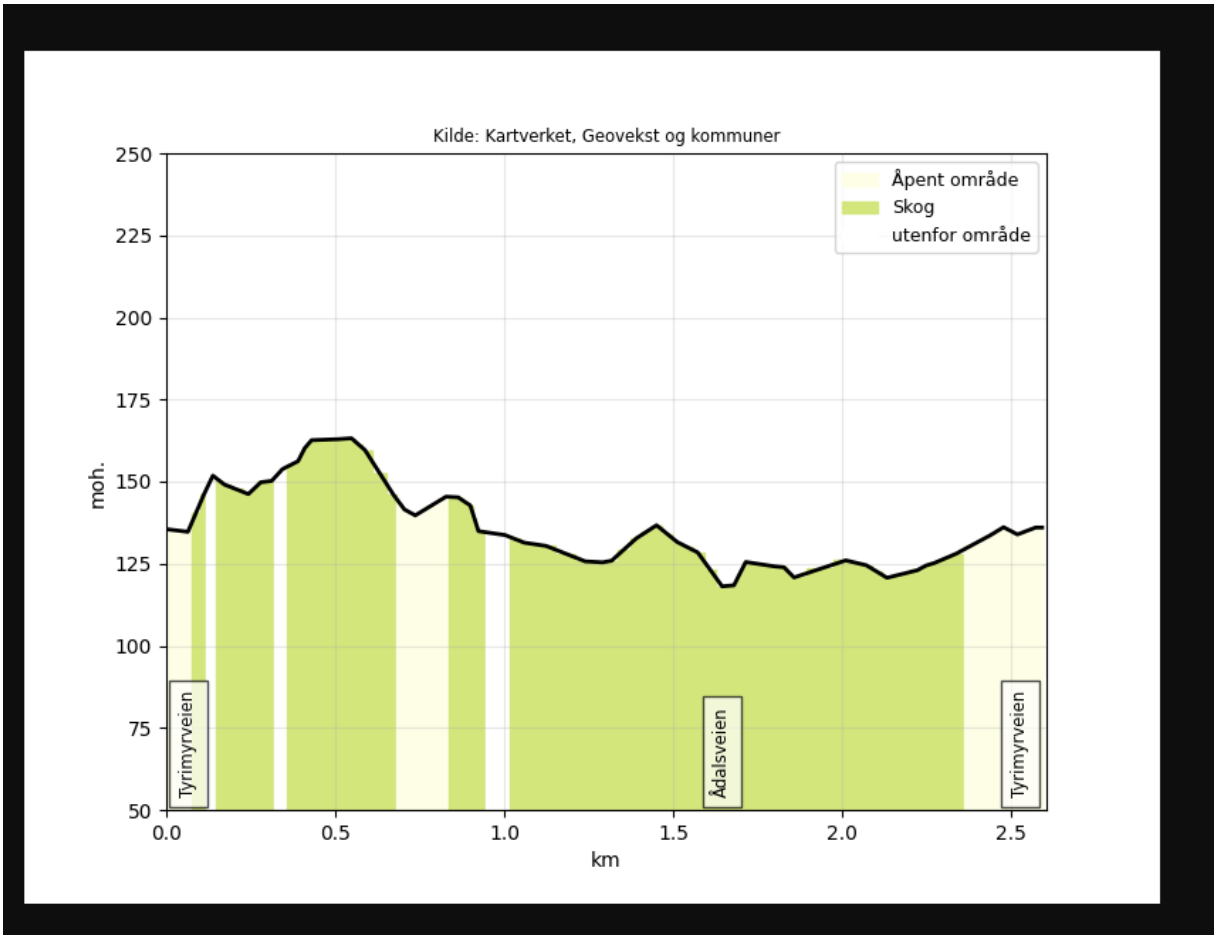

Stigningen vises med klokke fra brakka ved innkjøringer og opp mot vanntårnet.

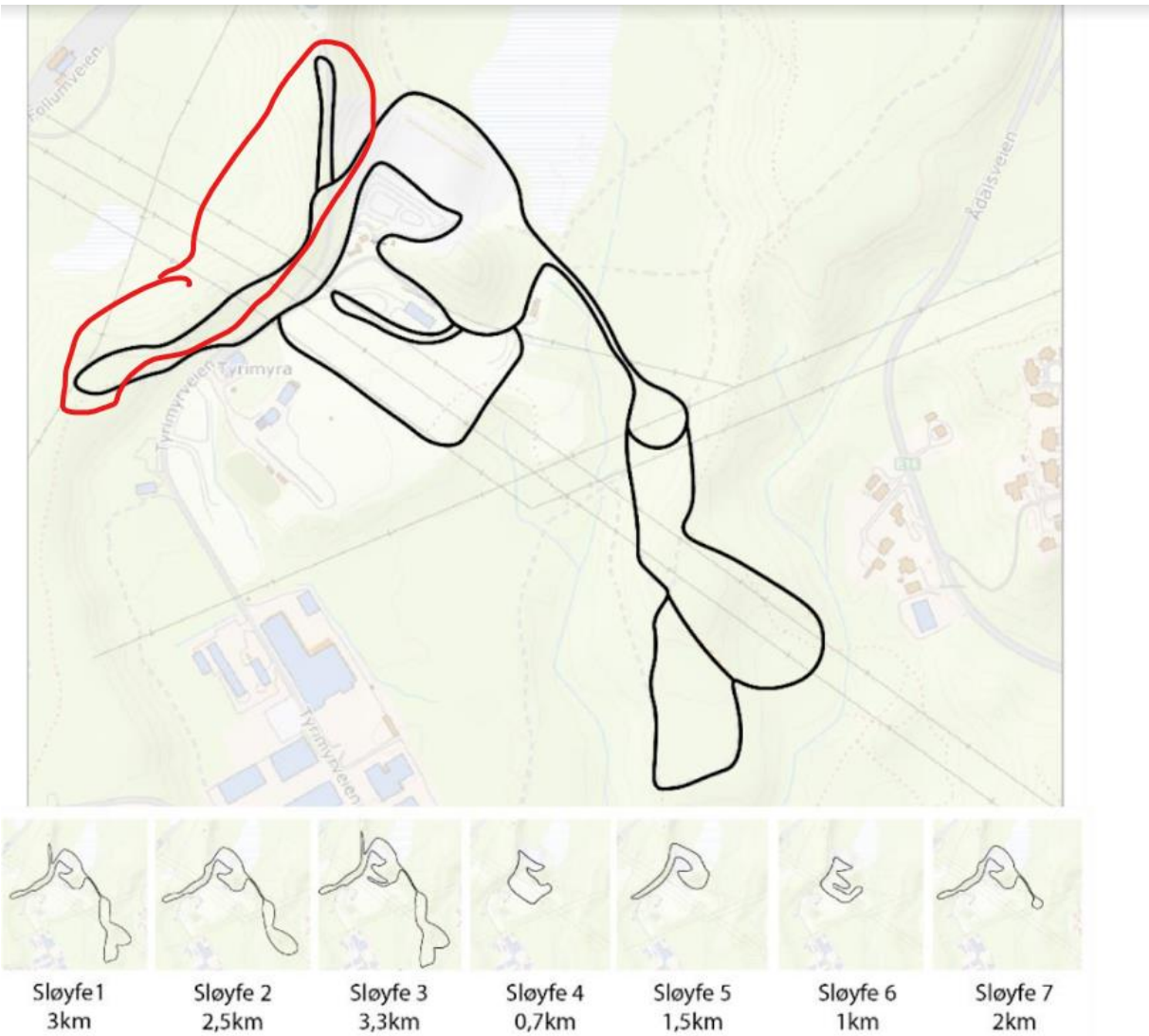

Det er merket med rødt er uegnet for rulleski og skiopplæring.

Forslag til endring.

Mitt forslag er å bruke «tømmer» veien som går langs barnehagen. Lage en lysløype herfra mot resterende ski løype. Da er det muligheter til å parkere ved skolen / barnehagen om ettermiddagen. Eller at deler av løypa kan brukes av skolen om dagen. Dette er et flatt parti mot resterende løypenett.

<u>Bekken ved barnehagen.</u>

Denne bekken er forurenset. Ved nytt industri bygg bør en få kontroll på dette vannet.
Hunder og dyr drikker dette vannet og kan dessverre ikke lese skilt med «giftig» vann.

Håper at dette blir rettet opp slik at en ungår slik forurensing i framtiden med mere utbygging i området. Dette fordi dette er et rekreasjonsområde for folk som bor i nærmiljøet.

Hilsen

Jan Erik Skogsholm, Sagaveien 12, 3515 Hønefoss